

Els ODS, una oportunitat per al territori

"A finals de l'any passat nombrosos informes van coincidir en que augmenten les desigualtats, la precarietat i les injustícies a nivell mundial"

[Se dice ¿otro mundo es posible?, a lo cual yo siempre he opuesto ¿otro mundo es seguro?. Mejor o peor, dependerá de nosotros]

José Luís Sampedro.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), o l'agenda 2030, van ser aprovats per 193 països a finals de l'any 2015 en el marc de l'Assemblea de les Nacions Unides. Aquesta nova Agenda, és hereva dels Objectius del Mil·lenni i busca ampliar-los o bé completar aquelles metes que no van ser aconseguides amb l'anterior fita.

Si bé caldria analitzar davant de quina situació política, econòmica, social i mediambiental ens trobem en aquests moments a nivell mundial per fer front a aquests objectius. ¿És realista marcar-se 17 objectius per fer front a les desigualtats socials, el canvi climàtic, la desigualtat de gènere, la pau o l'accés a l'educació i la sanitat davant nous lideratges polítics com el de Donald Trump que semblen anar just en la direcció contrària a aquests objectius?

La resposta és sí, ara més que mai. A pesar d'aliances perverses com la que suposa Trump amb Netanyahu a nivell mundial, especialment per a la fràgil estabilitat d'Orient Mitjà, el fet és que a finals de l'any passat nombrosos informes van coincidir en que augmenten les desigualtats, la precarietat i les injustícies a nivell mundial. Així per exemple, la fam, segons la FAO, augmenta per primer cop en 15 anys i afecta una de cada deu persones, concretament tenim la pitjor crisi de fam a la banya d'Àfrica des de la darrera sequera dels anys 50.

Cal recordar que el canvi climàtic té efectes socials molt greus com la sequera i la manca d'aigua dolça per beure i conrear terres. Aquests efectes del canvi climàtic ja s'estan deixant sentir arreu del planeta. Tant la sequera com l'augment del nivell del mar, les onades de calor o les tempestes desorbitades tenen greus conseqüències socials com les epidèmies, malalties, inestabilitat econòmica, migracions massives o bé els conflictes armats.

Actualment 40 milions de persones són víctimes de l'esclavitud moderna i el treball infantil segueix afectant 152 milions de nens i nenes al món. Per si això fos poc, ens trobem davant una comunitat global plagada de conflictes bèl·lics, nacionalismes creixents i amenaces nuclears. Els ODS giren justament entorn a 5 eixos per fer front a la quantitat i profunditat d'aquestes greus amenaces: planeta, persones, prosperitat, pau i aliances. Per aconseguir dur-los a terme abans del 2030, caldrà posar en pràctica les seves 169 metes.

Els ODS són una oportunitat per al territori perquè el seu contingut són les nostres velles reivindicacions però el compromís adquirit pels 193 països fan que es converteixin en els objectius de tots els Estats, governs i persones, independentment de la seva tendència política. Els ODS comprometen tots els països a treballar de facto per eradicar la pobresa; la desigualtat; l'atur; la precarietat laboral; el col·lapse climàtic i mediambiental; la degradació de la qualitat democràtica i de drets; els processos de concentració de poder i el militarisme; la reducció dels espais cívics i de participació de la societat civil i els retrocessos emancipadors de les dones.

Dos anys després de la seva aprovació, el seu grau de compliment a nivell mundial és

decebedor però molt més ho és encara en el cas d'Espanya on el més calent és a l'aigüera. Actualment el Senat està elaborant una ponència d'estudi sobre la seva aplicació a l'Estat que conclourà abans de l'estiu i recentment hem aprovat l'elaboració d'una ponència mixta entre Congrés i Senat per aconseguir ampliar els treballs de l'actual ponència. Malgrat això demostra una voluntat política en tots els grups, les ponències són insuficients.

La falta de compliment dels objectius en el cas d'Espanya es deu en gran mesura a la caiguda lliure de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament, el mal comportament de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, la falta d'una estratègia activa per a la protecció de l'oceà i l'enorme desigualtat social denunciada per diferents informes i que situen a Espanya a la cua d'Europa, només per davant de Bulgària i Romania o directament a la cua pel que fa a la manca d'ajudes públiques per a les rendes més baixes. Quan el govern del PP no vol aplicar una major pujada del salari mínim interprofessional o de les pensions, en realitat, no només enquistia la desigualtat social sinó que incompleix el seu compromís amb el món i les Nacions Unides.

Aplaudim la decisió del Govern de crear un Grup Interministerial d'Alt Nivell per coordinar l'Agenda 2030 però anem tard i el que es fa no sembla tenir massa repercussió. Tot just fa uns dies el Secretari d'Estat de Cooperació Internacional ha presentat el V Pla de Cooperació on es fa esment dels ODS però no d'una forma concreta, ni tan sols s'explica com es farà per dur-los a terme. Les accions del Govern espanyol semblen més una operació de maquillatge que una intenció real de fer efectius els ODS.

Certament, els ODS excedeixen i han d'excedir el marc de la Cooperació Internacional i per això la nostra petició va ser des d'un bon principi crear una ?comissió especial? per desemmarcar-la de la cooperació internacional. No obstant, els ODS no són una responsabilitat exclusiva del Govern de l'Estat sinó que ens interpel·len a totes i per tant s'han de treballar de forma transversal des de totes les institucions i departaments: municipals, supramunicipals, autonòmiques i estatals.

Què podem fer des del territori per ajudar a aconseguir els ODS? En primer lloc el més urgent és elaborar una diagnosi des de cada poble, cada ciutat, però també de forma coordinada amb la Generalitat per construir una estratègia de desenvolupament sostenible a llarg termini que incorpori tant la política exterior com les polítiques domèstiques. Cal que l'estratègia compti amb indicadors exhaustius que ens permetin avaluar i mesurar en temps i forma els avenços i retrocessos i finalment és necessari generar una estructura de participació dels governs locals i de la Generalitat amb el sector privat, el món acadèmic i la societat civil.

Segons els baròmetres d'Eurostat la nostra és una de les societats europees més solidàries, comptem amb una enorme cultura i sensibilitat per al desenvolupament i, per tant, és urgent que totes les opcions polítiques estiguin a l'alçada de les demandes socials i dels reptes que ens suposen els ODS.